

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	Y Cyngor Sir
DYDDIAD:	20 Mai 2025
TEITL YR ADRODDIAD:	Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgriwtini 2024/25
ADRODDIAD GAN:	Cadeiryddion y: 1. Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 2. Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Adrodd ar waith y ddau bwyllgor sgriwtini yn ystod 2024/25 a darparu trosolwg o'r rhaglen waith sgriwtini ar gyfer 2025/26
AELODAU PORTFFOLIO:	Ddim yn berthnasol
CYFARWYDDWR / PENNAETH GWASANAETH:	Lynn Ball, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
AWDUR YR ADRODDIAD:	Anwen Davies, Rheolwr Sgriwtini AnwenDavies@ynysmon.llyw.cymru 07971167198
AELODAU LLEOL:	Mae'n berthnasol i bob Aelod Sgriwtini

1. Argymhellion:

Gofynnir i'r Cyngor Llawn:

A1 Gymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol Sgriwtini a Throsolwg ar gyfer 2024/25

A2 Nodi'r cynnydd parhaus a wnaed o ran gweithredu ein taith Sgriwtini ac effaith hynny ar ymarfer

A3 Penodi cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn Bencampwr Sgriwtini ar gyfer y cyfnod rhwng Mai 2025 a Mai 2026.

2. Cefndir a Chyd-destun

2.1 Mae'r Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgriwtini yn cwmpasu gwaith y ddau bwyllgor sgriwtini a'r tri phanel sgriwtini rhwng Mai 2024 a Mai 2025.

2.2 Arweiniodd cadeiryddion y ddau bwyllgor sgriwtini y gwaith o ddatblygu'r blaen raglenni gwaith yn ystod y cyfnod hwn. Mae blaen raglenni gwaith y pwyllgorau sgriwtini'n cael eu cyflwyno i gyfarfodydd rheolaidd o'r Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgriwtini a'u cyflwyno i'w cymeradwyo ym mhob cyfarfod o'r pwyllgorau sgriwtini.

2.3 Er bod effaith a gwerth gweithgareddau sgriwtini yn parhau i gyfrannu'n ystyrlon at flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor trwy gefnogi a herio, comisiynodd yr Awdurdod Lleol adolygiad allanol o'n trefniadau sgriwtini a chwblhawyd yr adolygiad o fewn cyd-

destun ein fframwaith llywodraethu corfforaethol lleol. Mae'r argymhellion wedi dylanwadu ar ein rhaglen ar gyfer datblygu sgrwtini yn y dyfodol. Bydd cynnydd yn cael ei fonitro gan y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini a'r Tîm Arweinyddiaeth.

3. Rôl y Pencampwr Sgrwtini

3.1 Mae rôl y Pencampwr Sgrwtini yn un pwysig o ran hyrwyddo'r swyddogaeth drosolwg a sgrwtini o fewn y Cyngor ac ymysg partneriaid yr Awdurdod hefyd. Nid yw'n rôl orfodol ac nid yw'r Pencampwr yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol. Ystyrir bod y rôl yn allweddol o ran dangos bod yr Awdurdod wedi ymrwymo i sicrhau fod Sgrwtini yn caniatáu i Aelodau nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor Gwaith gyfrannu i'r graddau mwyaf posib at berfformiad cyffredinol ac iechyd corfforaethol y sefydliad.

3.2 Ar 14 Mai 2015, penderfynodd y Cyngor Llawn y dylai cadeiryddion y ddau bwyllgor sgrwtini gyflawni rôl y Pencampwr bob yn ail flwyddyn. Felly, dylid penodi Cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio yn Bencampwr Sgrwtini dynodedig ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Atodiad:
Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgrwtini 2024/25

Adroddiad Blynyddol

Trosolwg a Sgriwtini 2024-25

CYNNWYS

1	Rhagair
2	Cyd-destun
3	Datblygu a Chefnogi Aelodau
4	Themâu Lleol Allweddol ar gyfer Sgriwtini
5	Asesu Effaith Sgriwtini
6	Edrych Ymlaen at 2025/26
7	Cysylltu â Sgriwtini

ATODIADAU	
Atodiad 1	Beth yw trosolwg a sgriwtini?
Atodiad 2	Cylch gorchwyl ac aelodaeth ein Pwyllgorau Sgriwtini
Atodiad 3	Gweledigaeth ar gyfer Cyflawni Sgriwtini Effeithiol o fewn y Cyngor
Atodiad 4	Protocol Pwyllgor Gwaith - Sgriwtini

1. RHAGAIR

Y Cyngorydd Douglas Massie Fowlie

- Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 2024/25
- Pencampwr Sgriwtini → 2024/25

Pleser yw cyflwyno trosolwg o waith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol yn ystod y 12 mis diwethaf. Trafodir cwmpas gwaith y Pwyllgor yn yr adroddiad hwn a theg yw nodi fod y llwyth gwaith yn parhau i fod yn sylweddol ac yn amrywiol. Cynhaliwyd cyfanswm o 10 cyfarfod yn ystod y flwyddyn ddinesig:

- **Gosod cyllideb flynyddol 2025/26** - un o brif gyfrifoldebau'r Pwyllgor yw cyfrannu at broses gosod cyllideb flynyddol y Cyngor. Mae hyn yn elfen holl bwysig o'n trefniadau llywodraethu corfforaethol, ac mae'n cael effaith bellgyrhaeddol ar bob maes gwasanaeth o fewn y Cyngor, yn ogystal ag ar y cyhoedd. Ystyriodd y Pwyllgor y cynigion drafft cychwynnol ar gyfer y gyllideb a'r gyllideb ddrafft derfynol ar gyfer 2025/26 ac roedd cyfraniad y Panel Sgriwtini Cyllid yn sylweddol eto eleni - gyda'r Panel yn craffu'n fanwl ar gynigion y gyllideb referniw a chyfalaf ar ran y Pwyllgor Sgriwtini.
- **Cynllun y Cyngor: 2023-2028** - Bu i Aelodau graffu ar nifer o gynlluniau strategol allweddol ac o'u gweithredu byddant yn galluogi'r Awdurdod Lleol i wireddu 6 amcan strategol allweddol Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028. Craffodd y Pwyllgor ar y cynlluniau canlynol:
 - Cynllun Cyflawni Blynyddol: 2024/25
 - Hunanasesiad Corfforaethol Drafft 2024
 - Cynllun Strategol Môn Actif
 - Asesiad o'r Farchnad Dai Leol 2024
 - Cynllun Strategol Caffael a'r Rheolau Gweithdrefnau Ariannol Newydd
 - Cynllun Strategol Rheoli Perygl Llifogydd

Argymhellodd y Pwyllgor y dylid mabwysiadu'r cynlluniau strategol hyn, gan ddarparu cyfeiriad eglur ar gyfer blaenoriaethau strategol y Cyngor yn ystod cyfnod o bum mlynedd.

- **Monitro Perfformiad Chwarterol** - bu'r Cyngor yn monitro perfformiad bob chwarter trwy gydol 2024/25, gan ddefnyddio'r cerdyn sgorio corfforaethol sy'n adrodd ar nifer o ddangosyddion ar holl wasanaethau'r Cyngor. Mae'r cerdyn sgorio'n parhau i ddatblygu fel dull effeithiol i Aelodau Sgriwtini graffu ar berfformiad a data. Sefydlodd y Pwyllgor Sgriwtini Grŵp Tasg a Gorffen Sgriwtini yn ystod 2024 er mwyn archwilio perfformiad un o'r dangosyddion perfformiad allweddol (DPA), sef DPA 29 (nifer y dyddiau calendr a gymerwyd ar gyfartaledd i osod unedau llety sy'n rhai y mae modd eu gosod (ac eithrio Eiddo Anodd eu Gosod)), gyda'r bwriad o wella perfformiad. Cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith ganfyddiadau'r Panel ym mis Mehefin 2024 fel catalydd ar gyfer gwella perfformiad o fewn y maes gwasanaeth hwn.

- Roedd ein gwaith fel Pwyllgor hefyd yn cynnwys monitro a chraffu ar yr Adroddiad Perfformiad Blynyddol ar gyfer 2023/24. Dyma elfen greiddiol arall o waith y Pwyllgor Sgriwtini.
- **Uchelgais Gogledd Cymru** - Adolygodd y Pwyllgor yr adroddiadau monitro chwarterol a chodwyd cwestiynau perthnasol ynglŷn â chynnydd prosiectau sydd ar y gweill - tasg hanfodol er mwyn manteisio i'r eithaf ar y buddion economaidd i Ogledd Cymru, ac Ynys Môn yn benodol. Er enghraifft, y mesurau lliniaru er mwyn mynd i'r afael ag unrhyw oedi, a sut fydd y risg bod prosiectau unigol yn gorrwario yn cael ei reoli'n effeithiol.
- **Gwasanaethau Tai** - Craffodd y Pwyllgor ar Gynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai 2025-55 sy'n gosod cyfeiriad ar gyfer datblygu a chynnal a chadw stoc dai cyngor yr Awdurdod. Canolbwyntiodd yr Aelodau ar y themâu canlynol yn benodol - aliniad â blaenoriaethau strategol ehangach y Cyngor (Cynllun y Cyngor: 2023-2028); fforddiadwyedd y rhaglen ehangu er mwyn cynyddu stoc dai'r Awdurdod Lleol; pa mor debygol yw'r flaenoriaeth o gynnal a gweithio tuag at Safon Ansawdd Tai Cymru II 2023 o gael ei chyflawni; y risgiau'n gysylltiedig â'r angen am gapasiti mewnol ac allanol digonol i gyflawni'r cynlluniau. Argymhellodd y Pwyllgor y cynllun busnes ar gyfer ei fabwysiadu gan y Cyngor.
- **Gwasanaethau Cymdeithasol** - yn yr Hydref, craffodd Aelodau ar Adroddiad Blynyddol Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru (Rhan 9): 2023/24. Nododd y Pwyllgor y cynnydd a wnaed trwy gydweithio rhwng iechyd a gwasanaethau gofal cymdeithasol er mwyn cynorthwyo i gefnogi cymunedau gwydn, yn ogystal â sicrhau gwasanaeth di-dor ar gyfer unigolion sydd angen gofal a chymorth. Mae hyn yn alinio â blaenoriaethau Cynllun y Cyngor, sef 'Gofal Cymdeithasol a Llesiant - darparu'r cymorth cywir yn uniongyrchol ar yr adeg gywir'.
- Yn olaf, ym mis Hydref adolygodd y Pwyllgor Lythyr Gwirio a Chynllun Gweithredu Gwella Gwasanaethau Oedolion: Arolygiaeth Gofal Cymru. Ailymwelodd Aelodau â'r ffrwd waith hon ym mis Ebrill 2025 er mwyn adolygu cynnydd. Bydd yr adroddiad yn cynorthwyo i lunio gwelliannau pellach mewn gwasanaethau yn y Gwasanaethau Oedolion, yn unol â blaenoriaethau lleol.

I gloi, rydw i'n cydnabod gwaith y Paneli Sgriwtini Cyllid a Gwasanaethau Cymdeithasol a hoffwn ddiolch i holl Aelodau'r Pwyllgor a swyddogion a fu'n cynorthwyo yn ystod 2024/25. Hoffwn fynegi fy nioch i Swyddogion y Tîm Sgriwtini am eu cymorth parhaus. Yn olaf, hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i ddiolch i'r Cynghorydd Dyfed Wyn Jones a'r Cynghorydd Sonia Williams am eu cefnogaeth fel Is-gadeiryddion yn ystod y 12 mis diwethaf.

Y Cynghorydd Douglas Massie Fowlie
(Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol)

Y Cyngorydd Dylan Rees

- **Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio 2024/25**

Pleser yw cyflwyno trosolwg o waith y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn ystod y 12 mis diwethaf.

Yn ystod y cyfnod hwn mae'r Pwyllgor wedi gwneud argymhellion ystyriol ac effeithiol i'r Pwyllgor Gwaith mewn perthynas â nifer o faterion critigol a meysydd gwasanaeth, yn ogystal ag ar weithgareddau partneriaethau strategol yr Awdurdod.

- **Yr Iaith Gymraeg** - ym mis Mehefin edrychodd y Pwyllgor Partneriaeth ac Adfywio ar un o chwe amcan strategol Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028, sef yr Iaith Gymraeg. Mae'r iaith Gymraeg yn rhan annatod o'n hunaniaeth, ein diwylliant a'n treftadaeth ac mae'n gyfrifoldeb arnom i sicrhau fod yr iaith yn parhau i ddatblygu a ffynnu. Craffodd yr Aelodau ar y meysydd a ganlyn yn benodol:
 - I. Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg: 2023/24
 - II. Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2023/24 - Mesur Cynnydd
 - III. Polisi Iaith Gymraeg Diwygiedig
- **Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr** - Croesawodd y Pwyllgor Sgriwtini Gadeirydd ac Is-gadeirydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i gyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ym mis Tachwedd 2024. Croesawyd cynrychiolwyr o Archwilio Cymru hefyd er mwyn trafod adroddiad diweddar ar Ofal Brys ac Argyfwng - llif allan o ysbytai yn rhanbarth Gogledd Cymru. Roedd y cyfarfod yn llwyfan ar gyfer trafodaeth gynhyrchiol ac adeiladol gyda'r Bwrdd Iechyd, a chanolbwyntiwyd ar feysydd cydweithio allweddol, gan gynnwys:
 - ✓ Rhaglen Wella'r Bwrdd Iechyd - trosolwg lefel uchel
 - ✓ Gwytnwch Gwasanaethau Clinigol Cymunedol ar Ynys Môn
 - ✓ Cydweithio rhwng y Bwrdd Iechyd a Gwasanaethau Oedolion Cyngor Sir Ynys Môn

Gofynnodd y Pwyllgor gwestiynau cychwynnol a chwestiynau atodol perthnasol gan arwain at graffu'n effeithiol ar un o bartneriaid strategol allweddol yr Awdurdod Lleol. Arweiniodd hyn at ganlyniad gwirioneddol: mae'r Bwrdd Iechyd wedi cytuno i gyfarfod y Pwyllgor Sgriwtini bob blwyddyn. Gwneir trefniadau hefyd i gynnal sesiwn frifio neu fforwm, gan ddod â chynrychiolwyr o'r Bwrdd Iechyd ac Aelodau Etholedig at ei gilydd. Bydd hyn yn rhoi cyfle i Aelodau rannu profiadau a phryderon eu hetholwyr ynglŷn â darparu gofal iechyd.

- **Y Gwasanaethau Brys** - Ym mis Gorffennaf 2024, croesawodd y Pwyllgor Sgriwtini gynrychiolwyr o Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru ac Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru. Roedd y cyfarfod yn annog trafodaethau a chraffu cynhyrchiol a chanolbwyntiwyd ar y meysydd allweddol canlynol:
 - ✓ Y ddarpariaeth gwasanaeth presennol ar Ynys Môn;
 - ✓ Gwytnwch, heriau a fforddiadwyedd y model cyflawni gwasanaeth cyfredol ar

Ynys Môn;
✓Cydweithio â Chyngor Sir Ynys Môn

Gofynnodd yr aelodau gwestiynau perthnasol i'r ddau wasanaeth argyfwng ynglŷn ag amseroedd ymateb mewn ardaloedd gwledig o Fôn, gan amlygu y gallai bywydau fod mewn perygl gan nad yw'r Gwasanaeth Tân a Gwasanaeth Ambiwlans Cymru yn gallu ymateb yn ddigon cyflym. Roedd y cyfarfod yn nodi ymrwymiad parhaus i gryfhau'r bartneriaeth rhwng Cyngor Sir Ynys Môn a'r Gwasanaethau Brys, ac mae'n fwriad gwahodd Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru ac Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru i gyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini bob blwyddyn.

- **Partneriaethau Strategol** - Gwahoddodd y Pwyllgor Sgriwtini'r partneriaid allweddol canlynol hefyd i annerch y Pwyllgor yn ystod y 12 mis diwethaf:
 - I. Cyngor Ar Bopeth Ynys Môn
 - II. Môn CF
 - III. Menter Môn
 - IV. Medrwn Môn

Mae craffu ar waith y partneriaid sy'n cael eu hariannu gennym yn hanfodol er mwyn sicrhau aliniad â Chynllun y Cyngor 2023-2028 a'r dirwedd partneriaethau rhanbarthol. Archwiliwyd y meysydd allweddol canlynol gan yr Aelodau:

- ✓Pwrpas, rôl a blaenoriaethau'r sefydliad
- ✓Cyllidebau (arian craidd ac arian grant) a strwythur staffio
- ✓Partneriaid - eu cydweithredwyr
- ✓Natur cydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn
- ✓Allbynnau a chanlyniadau a grëwyd ar gyfer pobl a chymunedau ledled yr Ynys
- ✓Cyfleoedd, heriau a risgiau yn y dyfodol.

- **Cynllun y Cyngor: 2023-2028** - Craffodd yr Aelodau ar nifer o gynlluniau strategol a byddant, o'u gweithredu, yn galluogi'r Awdurdod Lleol i wireddu 6 amcan strategol allweddol Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023-2028. I'r perwyl hwn, craffodd y Pwyllgor Sgriwtini ar y cynlluniau a'r adroddiadau canlynol -
 - I. Cynllun Strategol Moderneiddio Gwasanaethau Oedolion
 - II. Adroddiad Diogelu Corfforaethol
 - III. Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb
 - IV. Y Gronfa Ffyniant Gyffredin

- **Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ynys Môn a Gwynedd** - Mae'r Pwyllgor yn craffu ar waith y Bwrdd, sydd yn bartneriaeth rhwng Gwynedd ac Ynys Môn. Mae hyn yn cynnwys craffu ar gyflawni'r Cynllun Llesiant, trefniadau llywodraethu a'r Adroddiad Blynyddol. Yn ystod blwyddyn ddinesig 2024/25, ystyriodd yr Aelodau adroddiad blynyddol 2023/24 y Bwrdd yn ofalus a gwelwyd enghreifftiau o waith sgriwtini o ansawdd gydag Aelodau'n gofyn beth yw lle'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus o fewn y strwythurau partneriaeth rhanbarthol a sut mae manteisio i'r eithaf ar gydweithio er mwyn osgoi dyblygu ymdrechion.
- **Sgriwtini Addysg** - Ychwanegodd yr Aelodau werth trwy graffu ar feysydd allweddol gwasanaethau addysg ar Ynys Môn ac edrychodd y Panel Sgriwtini Addysg yn fanwl ar rai meysydd blaenoriaeth -

- I. Ysgolion mewn Categori, Dilyniant Estyn neu'n Derbyn Cefnogaeth Ychwanegol
- II. Adroddiad Blynyddol GwE ar gyfer Ynys Môn 2023/24

III. Gwasanaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad Ynys Môn a Gwynedd

Derbyniodd y Pwyllgor y wybodaeth ddiweddaraf yn ystod y flwyddyn am safonau mewn ysgolion ar Ynys Môn, gan ddarparu sicrwydd fod mesurau gwella ar waith ar gyfer ysgolion y mae pryderon yn eu cylch, yn ogystal â chefnogaeth briodol.

Mae'r crynodeb uchod yn amlygu cyfraniad y Panel Sgriwtini at benderfyniadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae'r broses sgriwtini'n hanfodol ar gyfer llywodraethiant corfforaethol y Cyngor, gan ddal y rhai sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, herio'n adeiladol a sicrhau mewnbwn y cyhoedd. Mae'r Protocol Siarad Cyhoeddus yn gosod proses ffurfiol i'r cyhoedd gymryd rhan yng nghyfarfodydd y Pwyllgorau Sgriwtini.

Hoffwn ddiolch yn ddiffuant i aelodau'r Panel Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio a'r Panel Sgriwtini Addysg am eu cydymdrechion yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae eu hymroddiad, eu cyfraniadau gwerthfawr a'u hymrwymiad wedi bod yn hanfodol wrth hyrwyddo gwaith y Pwyllgor, gan wneud llawer i gefnogi'r gwaith o gyflawni Cynllun y Cyngor a chynnal safonau uchel ein gwasanaethau cyhoeddus.

Hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn hefyd i ddiolch i fy Is-gadeirydd, y Cynghorydd Gwilym Owen Jones, am y gefnogaeth amhrisiadwy a gefais ganddo.

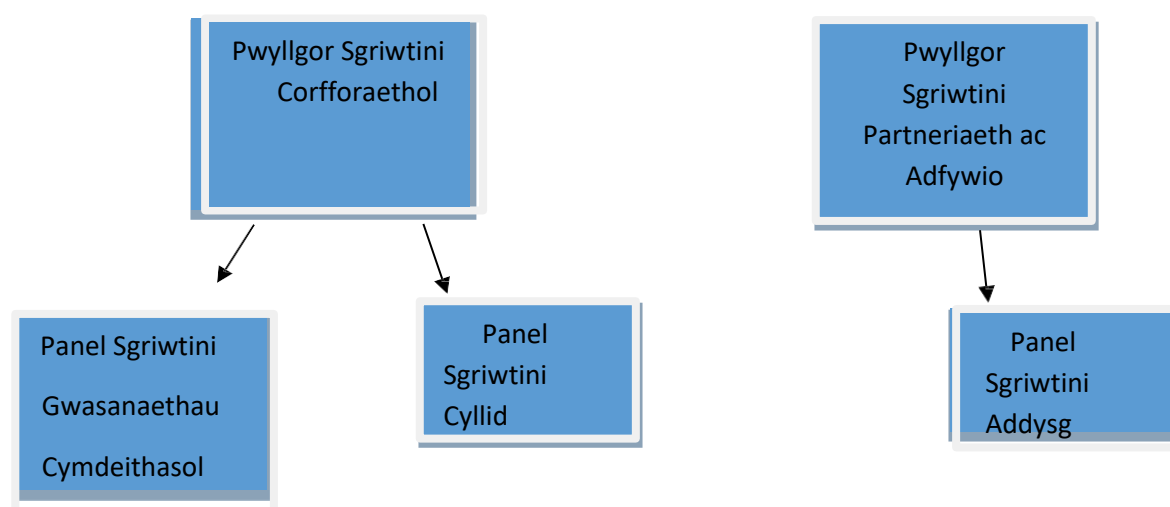
Y Cynghorydd Dylan Rees
(Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio)

2. CYD-DESTUN

2.1 Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn yn cyflwyno llwyddiannau yn ystod blwyddyn ddinesig 2024/25 ac mae'n dangos sut y llwyddodd Sgriwtini ar Ynys Môn i ddylanwadu ar y broses gwneud penderfyniadau. Mae Sgriwtini ar Ynys Môn yn cael ei gyflawni trwy ddau Bwyllgor Sgriwtini, sy'n cynnwys Cyngorwyr etholedig lleol ac aelodau cyfetholedig, a 3 Phanel Sgriwtini. Trwy ddarparu rhaglen lawn o gyfarfodydd ffurfiol, mae llais Sgriwtini'n parhau i fod yn gryf o fewn yr Awdurdod Lleol. Er hynny, rydym yn dymuno cyflawni mwy a sicrhau ein bod yn clywed safbwyntiau a phrofiadau ein cymunedau lleol ynglŷn â'r hyn sy'n gweithio'n dda a'r hyn sydd angen ei wella. Mae ymgysylltu â dinasyddion a chyfranogiad dinasyddion yn un o'r thema datblygu y byddwn yn canolbwyntio arnynt yn ystod 2025/26.

2.2 Mae pwyllgorau sgriwtini yn rhan o'r ffordd y mae llywodraeth leol yn gweithredu yng Nghymru. Eu prif bwrpas yw dal y rheiny sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, gyrru gwelliannau, bod yn gyfaill beirniadol, gweithredu fel llais y gymuned a chwarae rhan yn y gwaith o ddatblygu ac adolygu polisiâu. Mae crynodeb o'r cyd-destun polisi cenedlaethol wedi'i gynnwys yn **ATODIAD 1**.

Mae ein strwythur lleol yn cynnwys dau bwyllgor sgriwtini a thri phanel:

Mae cylch gorchwyl ac aelodaeth ein pwyllgorau sgriwtini yn cael eu crynhoi yn **ATODIAD 2**.

2.3 Cyfarfu'r ddau Bwyllgor Sgriwtini yn rheolaidd yn ystod 2024/25 a chwblhawyd y gwaith sgriwtini a flaenoriaethwyd. Mae'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol wedi craffu'n llwyddiannus, gan sicrhau fod y Cyngor yn cyflawni ei amcanion corfforaethol a'i amcanion gwasanaeth, yn unol â Chynllun y Cyngor 2023-2028. Mae'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio wedi craffu ar rai o'r partneriaethau strategol allweddol a chydymffurfio'n llawn â'r holl ofynion statudol.

3. DATBLYGU A CHEFNOGI AELODAU

Yn ystod 2024/25, mae'r meysydd datblygu a chefnogi wedi canolbwyntio ar y mewnbynnau canlynol:

- i. ar gyfer unigolion sy'n newydd i'w rôl (Aelodau Cyfetholedig a swyddogion cefnogi Sgriwtini gan Aelodau)
- ii. parhau i ganolbwyntio ar dechnoleg (uwchsgilio Aelodau)
- iii. hyfforddiant datblygu ar gyfer cadeiryddion ac is-gadeiryddion sgrwtini, gan ganolbwyntio ar sgiliau arweinyddiaeth allweddol, arddangos effaith a strategaethau cwestiynu effeithiol. Roedd hyn yn cynnwys hyfforddiant pwrpasol ar gyfer cadeirydd ac is-gadeirydd y Panel Cyllid.

✚ Mae ein rhaglen hyfforddi a datblygu Aelodau'n parhau ac mae'n darparu cyfleoedd i hunanarfarnu effaith gwaith sgrwtini ar ein trefniadau llywodraethu corfforaethol.

✚ Byddwn yn adolygu ein rhaglen hyfforddi a datblygu Aelodau yn barhaus er mwyn ymateb yn llawn i negeseuon allweddol yr adolygiad o'n trefniadau sgrwtini a gynhaliwyd yn ddiweddar. Bydd hyn yn sicrhau fod yr amodau'n cael eu creu ar gyfer gwelliant parhaus a chraffu cadarn gan Aelodau Etholedig. Bydd ein cyfleoedd hyfforddi a datblygu ar gyfer y flwyddyn i ddod felly'n canolbwyntio ar gefnogi ein cynllun gwella sgrwtini.

✚ Sgriwtini ar sail ehangach - mae dull ehangach o graffu gan Aelodau wedi'i ddatblygu ymhellach a'i atgyfnerthu yn ystod 2024/25 trwy:

- i. flaen gynllunio effeithiol er mwyn sicrhau fod pynciau a drafodwyd mewn sesiynau briffio Aelodau, panelau sgrwtini a chyfarfodydd pwyllgorau sgrwtini yn alinio â'i gilydd.
- ii. sicrhau eglurder ynglŷn â rôl Aelodau ar fyrddau rhaglen corfforaethol a sicrhau fod adroddiadau cadarn, amserol a lefel uchel yn cael eu cyflwyno i bwyllgorau sgrwtini, gan uchafu llithriadau yn ôl y gofyn.
- iii. datblygu ehangder y pynciau a drafodir yn y sesiynau briffio Aelodau misol er mwyn cefnogi Sgriwtini a sicrhau fod gwybodaeth ar gael i Aelodau ynglŷn â phynciau strategol a thrawsnewid allweddol.

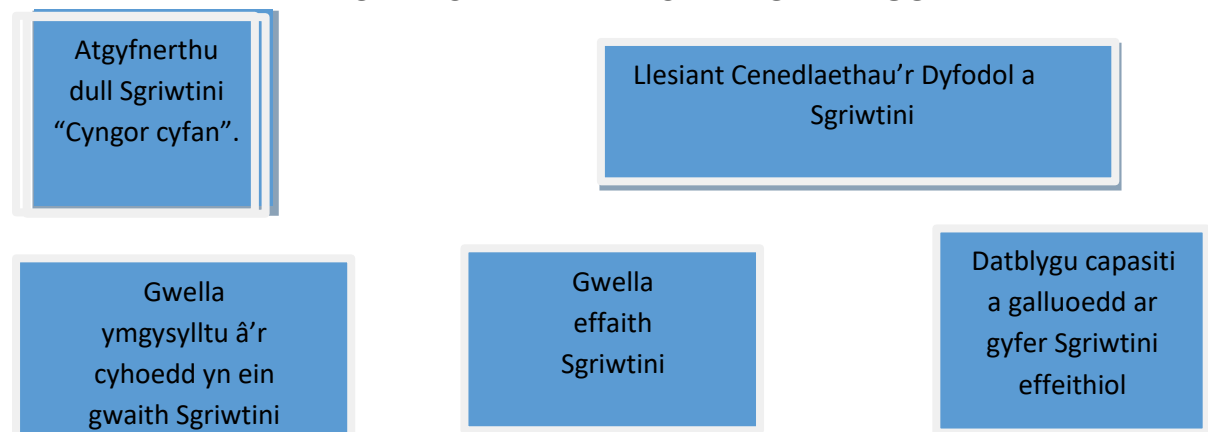
4. THEMÂU LLEOL ALLWEDDOL AR GYFER SGRIWTINI

4.1 Themâu Allweddol

Mae nifer o themâu allweddol yn sylfaen i'n ffyrddau gwaith sgrwtini lleol (maent yn cael eu crynhoi isod), er mwyn darparu fframwaith cadarn i:

- Egluro rôl a chyfraniad Sgrwtini at drefniadau llywodraethu'r Cyngor.
- Nodi'r gweithredoedd sy'n ofynnol yn y tymor byr a chanolig er mwyn gwella Sgrwtini ymhellach yng nghyd-destun gofynion deddfwriaethol presennol.

THEMÂU LLEOL ALLWEDDOL AR GYFER SGRIWTINI

5. ASESU EFFAITH SGRIWTINI

5.1 MESUR ALLBYNNAU

Cyflawnodd Sgrwtini nifer sylweddol o **allbynnau** yn ystod y flwyddyn ddinesig ddiwethaf a byddant, i raddau, yn ein cynorthwyo i asesu effaith lleol Sgrwtini:

5.1.1 Cyfarfodydd Pwyllgor - cynhaliwyd cyfanswm o 21 cyfarfod sgrwtini yn ystod 2024/25:

Pwyllgor	Nifer Cyfarfodydd a Gynhaliwyd
Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol	10
Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio	11

Mae trefniadau cadarn ar waith i sicrhau fod cadeiryddion y pwyllgorau sgrwtini'n darparu adborth yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Gwaith mewn perthynas â materion a ystyriwyd gan y ddau bwyllgor.

5.1.2 Cyfarfodydd Paneli Sgriwtini - cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd o'r 3 phanel sgriwtini yn ystod y 12 mis diwethaf:

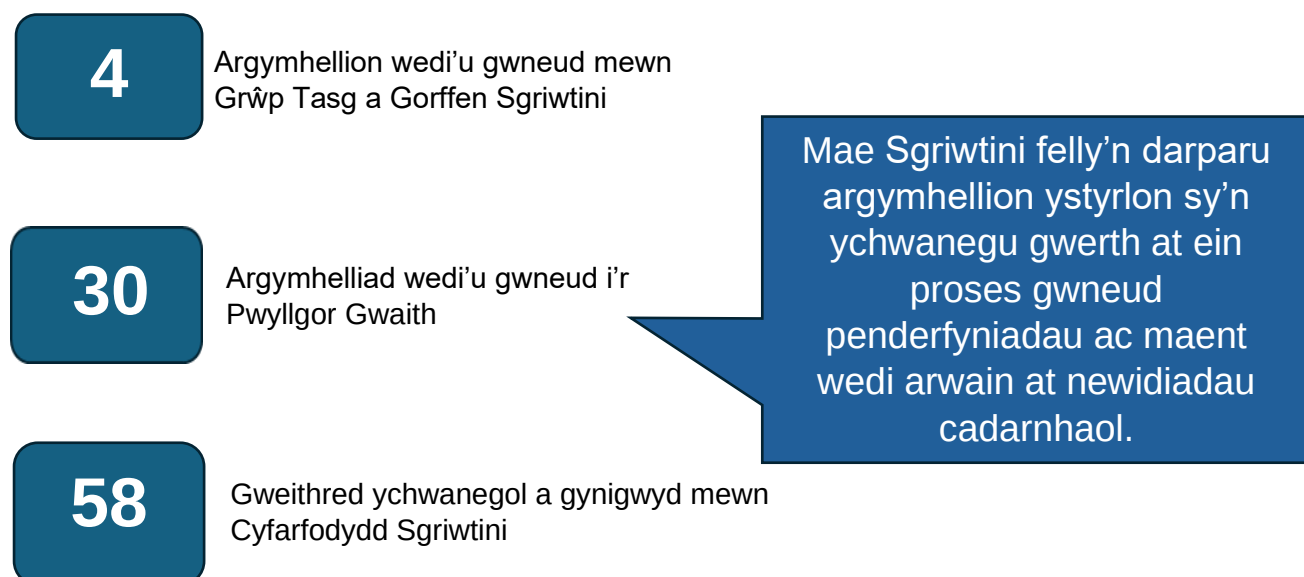
Panel	Nifer Cyfarfodydd a Gynhaliwyd
Panel Sgriwtini Gwasanaethau Cymdeithasol	4
Panel Sgriwtini Cyllid	6
Panel Sgriwtini Addysg	10

Mae'r paneli hyn wedi'u hymgorffori mewn ymarfer trwy:

- Roi trefniadau llywodraethu cadarn ar waith i gefnogi pob panel gan sicrhau ffocws / cylch gorchwyl a rhaglen waith eglur ar gyfer pob panel
- Cyflwyno proses adrodd / uchafu, gan sicrhau fod adroddiadau ar waith y paneli sgriwtini'n cael eu cyflwyno'n rheolaidd i'r ddau Riant Bwyllgor ac mae Cadeiryddion y Paneli'n cynnig argymhellion os yw'n briodol.
- Sicrhau cyflymder addas ar gyfer gwaith y paneli sydd yn cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol, yn ogystal â chwblhau gwaith craffu manwl ar bynciau holl bwysig y Cyngor.

5.1.3 Argymhellion Sgriwtini - Pwrpas Sgriwtini yw dal i gyfrif a gyrru gwelliannau mewn gwasanaethau cyhoeddus.

O edrych ar waith Sgriwtini gan Aelodau Lleol yn ystod 2024/25, boed mewn cyfarfodydd pwyllgor cyhoeddus ffurfiol, paneli sgriwtini llai neu grwpiau tasg a gorffen, cyflwynodd Sgriwtini y nifer canlynol o argymhellion....

5.1.4 Argymhelliad Sgriwtini - Esiampl Achos

Ym mis Tachwedd 2024, mynychodd Uwch gynrychiolwyr o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr gyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio er mwyn ystyried gwaith partneriaeth rhwng y Bwrdd Iechyd a'r Awdurdod Lleol. Yn dilyn trafodaethau a chwestiynau craffu cadarn cytunwyd ar argymhelliad allweddol oedd yn dangos bod sgriwtini yn ychwanegu gwerth a gyrru newid cadarnhaol:

Argymhelliad:

"Bod trefniadau'n cael eu gwneud i gynnal sesiwn frifio/fforwm gyda chynrychiolwyr o'r Bwrdd Iechyd ac Aelodau Etholedig er mwyn caniatáu i Aelodau fynegi profiadau a phryderon eu hetholwyr mewn perthynas â darparu gofal iechyd."

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

5.1.5 Blaen raglenni gwaith - mae trefniadau sydd wedi'u hen sefydlu ar waith ar gyfer llunio blaen raglenni gwaith fel sylfaen i waith y ddau bwyllgor sgrwtini. Mae'r rhaglenni hyn yn adnodd gwerthfawr er mwyn cynorthwyo Aelodau pwyllgorau sgrwtini i flaenoriaethu eu gwaith a chânt eu trafod yn rheolaidd gyda'r Tîm Arweinyddiaeth a Phenaethiaid Gwasanaeth. Mae'r Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini yn adolygu cynnydd yn rheolaidd.

Mae'r ddau bwyllgor a'r tri phanel yn adolygu cynnwys eu blaen raglenni gwaith yn rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn parhau'n berthnasol a'u bod yn cyd-fynd â blaenoriaethau lleol. Mae ein trefniadau blaen gynllunio lleol yn sicrhau ein bod yn canolbwyntio ar:

- i. Agweddau strategol
- ii. Ymgysylltu â dinasyddion / rhanddeiliaid eraill a'r canlyniadau
- iii. Blaenoriaethau Cynllun y Cyngor 2023-2028
- iv. Risgiau
- v. Gwaith archwilio, arolygu a rheoleiddio
- vi. Materion sydd ar flaen raglen waith Pwyllgor Gwaith

5.1.6 Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini - Mae'r fforwm hwn wedi'i hen sefydlu ac mae'n parhau i gyfarfod yn rheolaidd. Ystyrir bod y Fforwm yn ddull pwysig o gynnal trosolwg o raglenni gwaith y pwyllgorau sgrwtini a thrafod blaenoriaethau gyda Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgrwtini. Y Fforwm sydd bennaf gyfrifol hefyd am ddatblygu'r swyddogaeth trosolwg a sgrwtini o fewn y Cyngor a'i welliant parhaus. Mae rôl y Fforwm wedi datblygu hefyd i gynnwys sgysiau rhwng y Pwyllgor Gwaith (yr Arweinydd), Cadeiryddion/Is-gadeiryddion Sgrwtini a'r Tîm Arweinyddiaeth (Prif Weithredwr) er mwyn sicrhau aliniad effeithiol rhwng y rhaglenni gwaith a holl feysydd gwaith yr Awdurdod.

5.1.7 "Cau'r Cylch Sgrwtini" - trwy fod â threfniadau cadarn ar waith i:

i. Adrodd ar gynnydd neu uchafu materion o:

- Baneli Sgrwtini i riant bwyllgorau
- Pwyllgorau Sgrwtini i'r Pwyllgor Gwaith

ii. Galluogi ac annog Aelodau Sgrwtini i ddadansoddi eu hunain a myfyrio er mwyn nodi cryfderau a meysydd i'w datblygu ymhellach, neu feysydd i ganolbwyntio arnynt.

5.1.8 Sgrwtini a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol - datblygu rôl Sgrwtini trwy:

- Sicrhau fod Aelodau'n canolbwyntio ar y 5 ffordd o weithio wrth lunio cwestiynau,¹ a chyflwyno templed adroddiad sgrwtini diwygiedig sydd â llesiant cenedlaethau'r dyfodol yn ganolog iddo

¹ Hirdymor, Atal, Integreiddio, Cydweithio, Cynnwys (Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015))

Codi ymwybyddiaeth a darparu gwybodaeth mewn sesiynau briffio a sesiynau datblygu Aelodau.

- Adolygu cynnydd a wnaed wrth ddatblygu rôl sgrwtini yn erbyn arfer orau
- Sefydlu fframwaith i graffu ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a phartneriaethau allweddol eraill.

5.1.9 Cyfranogiad ac Ymgysylltiad Dinasyddion a Rhanddeiliaid eraill â Sgrwtini

- Mae sgrwtini'n fodd i glywed safbwyntiau trigolion, cymunedau lleol, partneriaid allweddol a rhanddeiliaid arwyddocaol eraill fel rhan o broses gwneud penderfyniadau'r Awdurdod Lleol, gan ychwanegu gwerth at ddemocratiaeth.

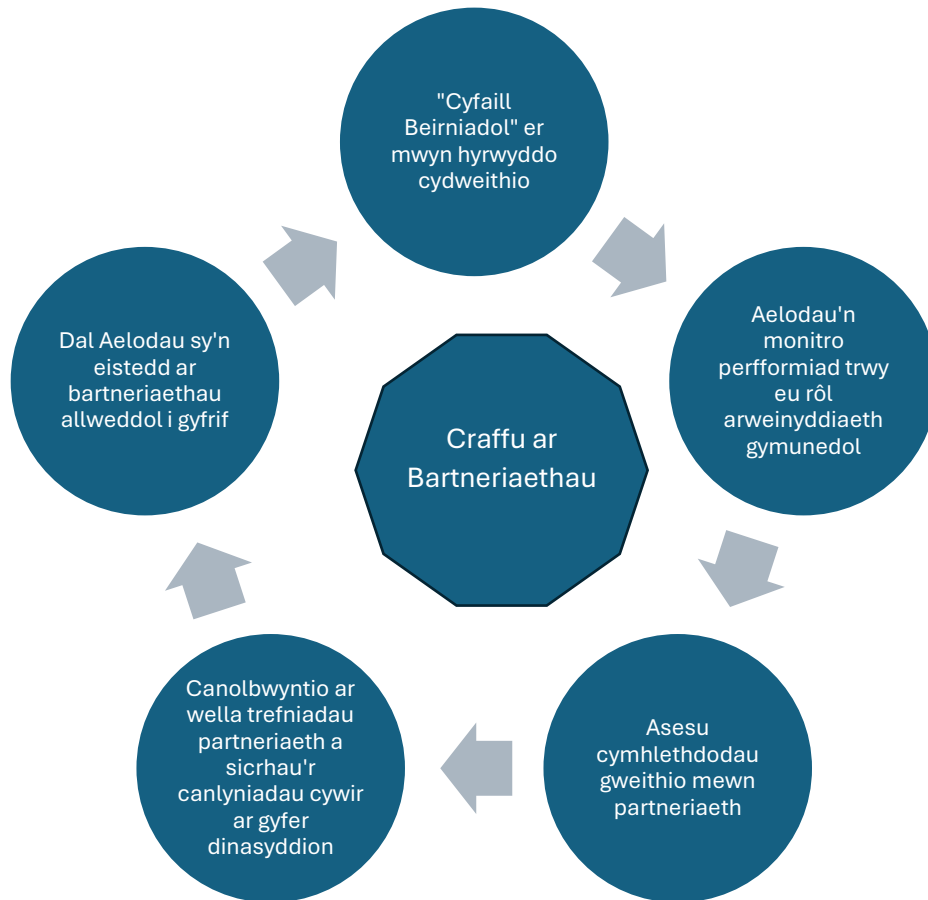

Ar hyn o bryd rydym yn ymgysylltu â rhanddeiliaid a'r cyhoedd trwy:

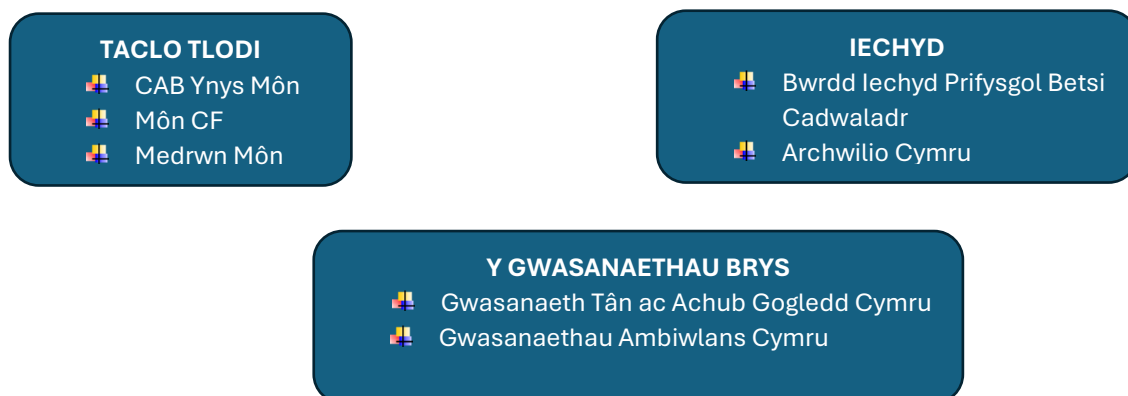
- ✓ Fod â Phrotocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgorau Sgrwtini fel elfen allweddol o'n trefniadau llywodraethu corfforaethol
- ✓ Cyhoeddi blaen raglen waith y ddau Bwyllgor ar wefan y Cyngor er mwyn i'r cyhoedd fod yn ymwybodol o'r gwaith sydd ar y gweill gennym a chyfleoedd i dderbyn cyfraniadau ehangach
- ✓ Gwahodd partneriaid allweddol i gyfrannu mewn cyfarfodydd cyhoeddus er mwyn ehangu ein dealltwriaeth, llywio trafodaethau o fewn y Cyngor ac ychwanegu gwerth at ein gwaith partneriaeth lleol
- ✓ Mae gennym aelodau cyfetholedig ar ein Pwyllgorau Sgrwtini sy'n cynrychioli'r Eglwys yng Nghymru, yr Eglwys Gatholig a rhiant lywodraethwyr
- ✓ Strategaethau cwestiynu sy'n cynnwys cwestiynau o ddiddordeb i'r cyhoedd
- ✓ Ymweliadau safle â gwasanaethau lleol er mwyn arsylwi gwasanaethau rheng flaen (Paneli Sgrwtini)
- ✓ Sicrhau tryloywder trwy weddarlledu cyfarfodydd Pwyllgor i'r cyhoedd eu gwyllo
- ✓ Hyrwyddo ein cyfarfodydd Pwyllgor ar y cyfryngau cymdeithasol er mwyn annog ymgysylltu
- ✓ Pwynt cyswllt penodol ar gyfer Sgrwtini trwy system CRM y Cyngor² gan ddarparu pwynt cyswllt hygyrch i'r cyhoedd sy'n ymwneud yn benodol â'r broses ddemocratiaidd

² System Reoli Cysylltiadau Cwsmer (CRM)

🚦 Mae craffu ar Bartneriaethau'n darparu fforwm ar gyfer herio'n adeiladol a chyfle i ddysgu a hunan-fyfyrio trwy:

Engbreiffiau o'n gwaith gyda rhanddeiliaid yn ystod 2024/25:

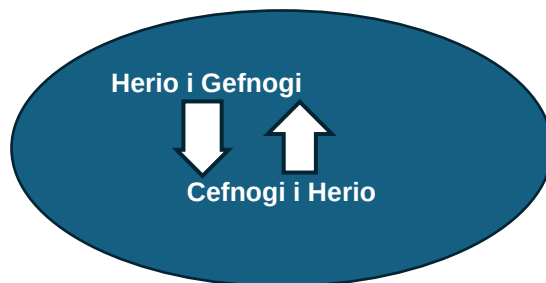

Gwella ein Hymgysylltu - Mae Sgriwtini'n ymwneud â gyrru gwelliannau yng ngwasanaethau'r Cyngor ac rydym yn dymuno ymgysylltu mwy â'r cyhoedd a rhanddeiliaid eraill. Felly, rydym yn adolygu ein trefniadau ar gyfer hyrwyddo ymgysylltu â dinasyddion a rhanddeiliaid mewn perthynas â Sgriwtini, yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Ein nod yw cryfhau ymgysylltu'r Cyngor â'r cyhoedd a gwella ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r trefniadau sydd eisoes ar waith er mwyn cyfranogi yn y broses ddemocrataidd.

5.2 MESUR CANLYNIADAU

Mae'n anodd casglu ac asesu effaith Sgriwtini gan nad yw **canlyniadau** gweithgareddau trosolwg a sgriwtini yn rhai diriaethol bob amser ac yn aml nid yw'n bosib eu mesur yn systemataidd ac yn fanwl. Nid yw'n hawdd chwaith mesur effeithiolrwydd gallu'r swyddogaeth trosolwg a sgriwtini i ddylanwadu ar y rheiny sy'n gwneud penderfyniadau trwy gyfrwng trafodaethau. Er hynny, mae rhai enghreifftiau lle mae cyfraniad sgriwtini wedi ychwanegu gwerth a / neu ddylanwadu ar y ffodd y mae'r Cyngor wedi gweithredu cynigion.

5.1 EFFAITH SGRIWTINI

Yn y pendraw, prif nod Sgriwtini yw gwella gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor. Mae deall y gwerth a ychwanegir yn sgil gwaith Sgriwtini a'i effaith gyffredinol yn deillio o allbynnau a chanlyniadau ein hystod eang o weithgareddau yn ystod y flwyddyn ddinesig. Mae Sgriwtini ar Ynys Môn felly'n cael effaith trwy:

- ✓ Godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o Wasanaethau'r Cyngor, gan gynnwys yr hyn sy'n gweithio'n dda ar y naill law, a ddim cystal ar y llaw arall
- ✓ Taflu goleuni ar wasanaethau'r Cyngor sydd o ddiddordeb a gwerth sylweddol i'r cyhoedd
- ✓ Darparu llwyfan ar gyfer cydweithio rhwng y rheiny sy'n gwneud penderfyniadau, rhanddeiliaid a'r cyhoedd
- ✓ Herio rhagdybiaethau polisi trwy ganiatáu i fwy o leisiau gael eu clywed fel rhan o'r broses gwneud penderfyniadau
- ✓ Darparu sicrwydd i'r rheiny sy'n gwneud penderfyniadau ynglŷn â pholisïau allweddol, partneriaethau a darparu gwasanaethau
- ✓ Cynnig argymhellion i'r rheiny sy'n gyfrifol am wneud penderfyniadau o fewn y Cyngor
- ✓ Amlygu cyfleodd posib i wella polisïau a gwasanaethau a ddarperir

5.2.2 ADBORTH GAN RANDDEILIAID MEWNOL

Fel rhan o'n gwaith i fesur canlyniadau ac effaith arferion Sgriwtini o fewn y Cyngor, rydym wedi cynnal rhywfaint o arolygon gydag Aelodau ac Uwch Swyddogion, trwy gyfrwng trafodaethau mewn grwpiau bychan a chan ddefnyddio cyfres o gwestiynau craidd fel fframwaith. Mae canfyddiadau'r ymarfer hwn wedi cyfrannu at ein blaenoriaethau gwella ar gyfer 2025/26:

Cwestiynau hunanasesu craidd

- Beth oedd uchafbwyntiau Sgriwtini yn ystod y flwyddyn ddiwethaf?
- Yn eich barn chi, pa effaith gafodd Sgriwtini yn ystod 2024/25 o ran cynorthwyo'r Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniadau effeithiol?
- Pa agweddau y gellir eu gwella neu eu darparu'n fwy effeithiol yn y dyfodol?
- Beth yw eich anghenion datblygu er mwyn eich cynorthwyo yn y rôl?
- Unrhyw sylwadau cyffredinol ar ddylanwad a / neu effaith gwaith Aelodau Sgriwtini mewn perthynas â phrosesau gwneud penderfyniadau?

CADEIRYDDION AC IS-GADEIRYDDION SGRIWTINI

Sylwadau ein Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgriwtini...

Mae canfyddiadau ein Hadolygiad Sgriwtini wedi caniatáu i ni adeiladu ar barodrwydd Aelodau'r Pwyllgor Gwaith i ymgysylltu â Sgriwtini. Erbyn hyn mae'n fwy amlwg fod Aelodau Portffolio, yn hytrach na Swyddogion, yn cael eu dwyn i gyfrif

Gall lefelau profiad amrywiol aelodau sgriwtini effeithio ar ansawdd y trafodaethau mewn cyfarfodydd

Mae'r cynllun eistedd 'pwyllgor dethol' newydd a gyflwynwyd yn y pwyllgorau sgriwtini wedi gweithio'n arbennig o dda

Un o'r uchafbwyntiau i mi oedd y Grŵp Tasg a Gorffen Sgriwtini: Gosod Tai yr Awdurdod Lleol. Roedd hyn yn dangos Sgriwtini gwirioneddol ac effeithiol

Mae nodi gweithredoedd ychwanegol sy'n codi o gyfarfodydd Pwyllgor ac adrodd ar gynnydd yn dystiolaeth o sut rydym yn ychwanegu gwerth at y broses sgriwtini. Mae hyn yn arfer dda.

Dylai Aelodau Sgriwtini deimlo'n fwy hyderus wrth herio, gofyn cwestiynau atodol a gofyn am wybodaeth ychwanegol er mwyn sicrhau dealltwriaeth ddyfnach

AELODAU SGRIWTINI:

Sylwadau ein Haelodau Sgrwtini...

Mae'r cyfle i ystyried ystod eang o feysydd gwasanaeth wedi caniatáu i mi wneud fy ngwaith sgrwtini'n fwy effeithiol

Mae sgrwtini'n darparu arweiniad gwerthfawr i'r Pwyllgor Gwaith, gan eu helpu i ddeall safbwyntiau'r cyhoedd a llywio eu penderfyniadau.

Un o uchafbwyntiau'r flwyddyn i mi oedd gwaith craffu manwl y Panel Sgrwtini Addysg. Roedd hyn yn darparu golwg fanwl ar y ddarpariaeth addysg yn y dosbarth

Dylid rhoi mwy o gydnabyddiaeth i'r paneli sgrwtini am eu cyfraniad gwerthfawr i sgrwtini

Uchafbwynt i mi oedd ymweld ag ysgolion, gan ganolbwyntio ar y camau cadarnhaol a gymerir i wella a datblygu'r ddarpariaeth iaith Gymraeg

Mae angen i ni ofyn cwestiynau atodol mewn cyfarfodydd pwyllgor er mwyn mynd at wraidd y mater

Mae'r Panel Sgrwtini Addysg wedi datblygu'n sylweddol dros y blyneddau, gan sefydlu pwrpas a chyfeiriad clir. Mae angen i ni sicrhau ein bod yn parhau i wneud hyn a'n bod yn craffu a darparu tystiolaeth o'n gwaith fel Panel Sgrwtini.

Nawr fod gennym gyfle i gael cyfarfodydd wyneb yn wyneb bydd yn gwella llawer iawn ar ein gallu i sicrhau sgrwtini effeithiol

Mae'n bwysig ailymweld â gweithredoedd a drafodwyd mewn cyfarfodydd er mwyn sicrhau atebolrwydd a gwella perfformiad ym mhob maes gwasanaeth

AELODAU'R PWYLLGOR GWAITH

Sylwadau Aelodau'r Pwyllgor Gwaith...

Mae Sgrwtini'n elfen bwysig iawn o waith y Cyngor ac mae pob cyfarfod yn cyfrannu at y broses honno

Mae gwaith diwyd ein Pwyllgorau Sgrwtini yn rhoi'r hyder i'r Pwyllgor Gwaith wneud penderfyniadau cadarn sydd wedi'u cefnogi gan her feirniadol

Mae newidiadau a gyflwynwyd yn ddiweddar i amlygu atebolrwydd yr Aelodau Portffolio yn ystod cyfarfodydd Sgrwtini wedi cryfhau ein Pwyllgorau Sgrwtini

Roedd cyfarfod ychwanegol o'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio lle'r oedd Cadeirydd a Phrif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn bresennol yn enghraifft ardderchog o waith Sgrwtini. Yn benodol, cwestiwn am geisiadau cynllunio oedd yn amlygu rhwystredigaeth Cyngorwyr a chydabyddiaeth y Cadeirydd o bwysigrwydd y mater.

Mae'n hanfodol fod Aelodau Sgrwtini yn herio adroddiadau yn gadarnhaol ac ystyrlon er mwyn sicrhau fod y Pwyllgor Gwaith yn gwneud penderfyniadau cadarn a thryloyw

Y TÎM ARWEINYDDIAETH

Mae rhai o'r agweddau y gellir eu gwella neu eu darparu'n fwy effeithiol yn y dyfodol yn cynnwys:

- 1.) Mynychu cyfarfodydd sgrwtini mewn person yn hytrach nag ar-lein
- 2.) Gofyn mwy o gwestiynau atodol

Bydd dealltwriaeth well gan Swyddogion o gyfarfodydd paratoi yn arwain at graffu mwy effeithiol mewn cyfarfodydd cyhoeddus

Rhai o'r uchafbwyntiau i mi yn ystod y flwyddyn ddiwethaf oedd:

- Mewnbyn Sgrwtini i'r broses gosod y gyllideb
 - Craffu ar gyrff allanol
- Trefniadau cadarn ar waith yn gyson ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus

6. EDRYCH YMLAEN AT 2025/26

Mae'r Awdurdod Lleol wedi comisiynu adolygiad allanol o'i strwythur sgrwtini presennol a'i drefniadau. Roedd yr adolygiad hwn yn ystyried:

- i. arferion gorau o fewn y sector a meincodi yn erbyn sefydliadau eraill, gan ddarparu cyfres o argymhellion cadarn wrth symud ymlaen
- ii. mesur canlyniadau ac effaith craffu gan Aelodau fel rhan annatod o ymarfer.

Canlyniadau'r adolygiad hwn yw'r sail ar gyfer y bennod nesaf yn ein taith ddatblygu.

THEMAU ALLWEDDOL DATBLYGU SGRIWTINI: 2025/26

Thema	Sut / Crynodeb o Weithredoedd	Canlyniad
Rhaglen Waith sydd â gwell Ffocws, yn fwy Cytbwys ac yn cael ei harwain gan Aelodau	Prawf Arwyddocâd: Adolygu ein trefniadau ar gyfer rhaglen waith sydd â ffocws, cydbwysedd ac yn cael ei harwain gan Aelodau trwy gyflwyno proses prawf arwyddocâd newydd	Ymgysylltu rhagweithiol gan gynghorwyr sgrwtini er mwyn blaenoriaethu eitemau ar y flaen raglen waith sgrwtini Rhaglenni Pwyllgor Cryno
Strwythur Symlach ar gyfer Sgrwtini a Threfniadau Llywodraethu	i. Cydbwysedd rhwng cyfarfodydd ffurfiol ac anffurfiol: Parhau â'r paneli Sgrwtini presennol a chreu capasiti i wneud mwy o waith tasg a gorffen / gwaith maes sgrwtini wedi'i dargedu a'i flaenoriaethu. ii. Cylch Gorchwyl a Threfniadau Adrodd: Sicrhau cylch gorchwyl a threfniadau adrodd diwygiedig ar gyfer Paneli er mwyn darparu adborth sydd yn addas i bwrpas i Riant Bwyllgorau iii. Eitemau nad oes angen eu trafod: Blaenoriaethu eitemau i'w hystyried gan Sgrwtini trwy ddefnyddio proses Prawf Arwyddocâd gadarn	Strwythur wedi'i ddylunio'n dda lle mae'r ffurf yn unol â'r swyddogaeth
Cyfranogiad ac Ymgysylltiad y Cyhoedd â Sgrwtini	i. Protocol Siarad Cyhoeddus: Adolygu a hyrwyddo'r protocol siarad cyhoeddus o bryd i'w gilydd	Cyfranogi ystyrlon gan drigolion sy'n ychwanegu gwerth at Sgrwtini

	ii. Neilltuo sedd mewn cyfarfodydd pwyllgorau sgrwtini ar gyfer aelodau'r cyhoedd sy'n dymuno cyfrannu iii. Ehangu Ymgysylltu a Chyfranogi - archwilio camau pellach er mwyn caniatáu mwy o ymgysylltu a chyfranogi mewn Sgrwtini	
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	- Parhau i gynorthwyo cadeiryddion i ddatblygu rôl sgrwtini, yn ogystal â bodloni gofynion Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 - Gwreiddio strategaeth gwestiynu gadarn yn llawn gan ddefnyddio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i sicrhau fod cwestiynau sgrwtini allweddol yn cael eu cynnwys ym mhob adroddiad sgrwtini a'u bod yn cael eu gofyn mewn cyfarfodydd Panel a Phwyllgor Adolygu ein trefniadau'n barhaus er mwyn sicrhau ein bod yn parhau i gydymffurfio â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	Canlyniadau Gwell
Gweithio mewn Partneriaeth	- Parhau i gyd-gynhyrchu rhaglen gadarn er mwyn craffu ar Bartneriaid Strategol Allweddol - Sicrhau aliniad â Chofrestr Partneriaethau Corfforaethol y Cyngor	Hyrwyddo dull cydweithredol o wneud penderfyniadau a sicrhau fod safbwyntiau amrywiol yn cael eu hystyried Arfarnu llwyddiant partneriaethau gan sicrhau eu bod yn cyflawni'r amcanion a fwriadwyd, yn unol â Chynllun y Cyngor a'r weledigaeth
Parhau i Hunanasesu ein Trefniadau Sgrwtini Lleol	Sicrhau fframwaith hunanarfarnu cadarn ar gyfer Aelodau Sgrwtini fel elfen allweddol o'r Adroddiad Blynnyddol Sgrwtini, gan gydweithio gydag Aelodau'r	Darparu hunanasesiad cynhwysfawr a thrylwyr o'n trefniadau sgrwtini lleol Edrych tuag allan

	Pwyllgor Gwaith a'r Tîm Arweinyddiaeth Gwneud y mwyaf o gyfleoedd trwy Sefydliadau Proffesiynol ledled y DU er mwyn meincnodi ein perfformiad yn erbyn y sefydliadau sy'n perfformio orau	Mesur cynnydd a nodi meysydd twf neu feysydd i'w gwella
--	--	---

7. CYSYLLTU Â SGRIWTINI

7.1 I gael gwybod mwy am sgrwtini ar Ynys Môn neu i gyflwyno eich safbwyntiau, cysylltwch â:

Tîm Sgrwtini, Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7TW

Anwen Davies	Rheolwr Sgrwtini	Ffôn: 07971167198 E-bost: AnwenDavies@ynysmon.llyw.cymru
Elin Allsopp	Swyddog Sgrwtini	Ffôn: 07812700543 E-bost: ElinAllsopp2@ynysmon.llyw.cymru

Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Sgriwtini: 2024/25

ATODIADAU

ATODIAD 1

BETH YW TROSOLWG A SGRIWTINI?

Cyd-destun polisi cenedlaethol

Cyd-destun Cenedlaethol:

Mae pwyllograu sgrwtini yn rhan o'r ffordd y mae llywodraeth leol yn gweithredu yng Nghymru. Yn ogystal â sefydlu gweithrediaeth i wneud penderfyniadau, mae'n ofynnol, o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2000, i sefydlu un neu ragor o bwyllograu sgrwtini. Eu rôl bennaf yw dal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, gyrru gwelliant, gweithredu fel llais y gymuned a chyfrannu at ddatblygu ac adolygu polisiâu.

Mae'r Ganolfan Llywodraethu a Chraffu Cyhoeddus (CfGS)³ yn arddel pedair egwyddor allweddol er mwyn cefnogi gwaith sgrwtini effeithiol gan Aelodau:

- i. Darparu her "cyfaill beirniadol" cadarnhaol;
- ii. Amlygu lleisiau a phryderon y cyhoedd;
- iii. Cael ei arwain gan bobl annibynnol sy'n derbyn cyfrifoldeb am eu rôl;
- iv. Gyrru gwelliannau mewn gwasanaethau cyhoeddus.

³ Good Scrutiny Guide, Y Ganolfan Llywodraethu a Chraffu 2019

CYLCH GORCHWYL AC AELODAETH EIN PWYLLGORAU SGRIWTINI

- Mae'r swyddogaeth trosolwg a sgrwtini yng Nghyngor Sir Ynys Môn yn parhau i gael ei chyflawni drwy gyfrwng strwythur sy'n cynnwys dau riant bwyllgor sgrwtini – y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol a'r Pwyllgor Sgrwtini Partneriaeth ac Adfywio.

Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol

Cylch Gorchwyl:

- Ffocws gwaith y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yw darparu sicrwydd ynglŷn â chyflawni a darparu'r holl wasanaethau; sicrhau bod y cyngor yn cyflawni ei amcanion corfforaethol ac amcanion gwasanaeth (fel y cânt eu hamlinellu yn y Cynllun Corfforaethol, y Gyllideb Flynyddol, y Fframwaith Cyllideb a Pholisi, y Fframwaith Rheoli Perfformiad, Polisiâu Corfforaethol neu eu cynlluniau a'u polisiâu olynol); a chefnogi a gwneud argymhellion ar gyfer gwelliant parhaus.
- Mae aelodau'r Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn cynnal cyfarfodydd paratoi cyn pob pwyllgor er mwyn paratoi a rhoi ffocws i'r drafodaeth yng nghyfarfodydd ffurfiol y pwyllgor. Ystyrir bod hyn yn arfer dda a bwriedir sicrhau fod y trefniadau hyn ar waith yn 2024/25.

Aelodaeth

- Y Cyngorydd Douglas Massie Fowlie yw cadeirydd y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol a chaiff ei gefnogi gan yr Is-gadeirydd, y Cyngorydd Sonia Williams. Mae deuddeg Aelod Etholedig yn aelodau o'r pwyllgor, ynghyd â darpariaeth ar gyfer 4 aelod cyfetholedig:

Aelodaeth o'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol

Aelodau Etholedig

Enw	Ward	Plaid Wleidyddol / Grŵp
-----	------	-------------------------------

Cyng.
Douglas
Fowle
(Cadeirydd)

Crigyll

Annibynwyr
Môn

Enw	Ward	Plaid Wleidyddol / Grŵp
-----	------	-------------------------------

Cyng.
Sonia
Williams (Is-
gadeirydd)

Aethwy

Plaid Cymru

Cyng.
Ieuan
Williams

Lligwy

Y Grŵp
Annibynnol

Cyng.
Arfon Wyn

Bro
Aberffraw

Plaid Cymru

Cyng.
John Ifan
Jones

Bro
Aberffraw

Plaid Cymru

Cyng.
Aled Morris
Jones

Twrcelyn

Annibynwyr
Môn

Cyng.
Jackie Lewis

Talybolion

Plaid Cymru

Cyng.
Keith
Roberts

Ynys Cybi

Llafur Cymru

Cyng.
Llio A
Owen

Talybolion

Plaid Cymru

Cyng.
Robert
Llewelyn
Jones

Parc a'r
Mynydd

Annibynwyr
Môn

Cyng.
Alwen
Pennant
Watkin

Bodowyr

Plaid Cymru

Cyng.
Geraint
ap Bebb

Cefni

Plaid Cymru

Aelodau Cyfetholedig

Mr John Tierney

Yn cynrychioli: Yr Eglwys Gatholig Rufeinig

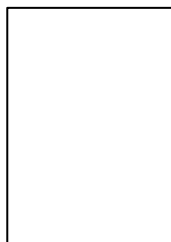
Mrs Wenda Owen

Yn cynrychioli: Yr Eglwys yng Nghymru

Mrs Gillian Thompson

Yn cynrychioli: Rhiant Lywodraethwr – Sector
Ysgolion Cynradd

Sedd Wag: Rhiant Lywodraethwr – Sector
Ysgolion Uwchradd ac ADY

Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio

Cylch Gorchwyl:

- Prif ffocws y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yw sicrhau fod buddiannau Dinasyddion Ynys Môn yn cael eu hyrwyddo ac y gwneir y defnydd gorau o adnoddau'r Cyngor, yn unol â blaenoriaethau'r Cyngor, er mwyn dangos y gwerth ychwanegol sy'n deillio o weithio gyda phartneriaid. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor yn cynnwys trefniadau rhanbarthol a chenedlaethol, yn ogystal â threfniadau lleol.
- Y Pwyllgor hefyd yw'r Pwyllgor Trosedd ac Anhrefn enwebedig sy'n delio â materion trosedd ac anhrefn, yn unol â gofynion o dan Adranau 19 a 20 o Ddeddf yr Heddlu a Chyfiawnder 2006. Hwn yw'r Pwyllgor dynodedig hefyd ar gyfer craffu ar waith Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ynys Môn a Gwynedd.
- Mae'r Pwyllgor wedi cyflwyno'r arfer o gynnal cyfarfodydd briffio gydag Aelodau cyn pob cyfarfod ffurfiol o'r pwyllgor sgriwtini. Ystyrir bod hyn yn arfer dda a bwriedir sicrhau fod y trefniadau hyn ar waith yn 2024/25.

Aelodaeth:

- Y Cyngorydd Dylan Rees yw Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio a chaiff ei gefnogi gan yr Is-gadeirydd, y Cyngorydd Gwilym Owen Jones. Mae deuddeg aelod yn aelodau o'r pwyllgor hwn hefyd ac mae darpariaeth ar gyfer 4 aelod cyfetholedig:

Aelodaeth o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio

Aelodau Etholedig

Enw	Ward	Plaid Wleidyddol / Grŵp
-----	------	-------------------------

Cyng.
Dylan Rees
(Cadeirydd)

Canolbarth
Môn

Plaid Cymru

Enw	Ward	Plaid Wleidyddol / Grŵp
-----	------	-------------------------

Cyng.
Gwilym O
Jones (Is-
gadeirydd)

Bro'r
Llynnoedd

Y Grŵp
Annibynnol

Cyng.
Non Dafydd

Canolbarth
Môn

Plaid Cymru

Cyng.
Margaret
Roberts

Lligwy

Plaid Cymru

Cyng.
Euryr
Morris

Lligwy

Plaid Cymru

Cyng.
Jeff Evans

Tref Cybi

Annibynwyr
Môn

Cyng.
Sonia
Williams

Aethwy

Plaid Cymru

Cyng.
Derek
Owen

Twrcelyn

Annibynwyr
Môn

Cyng.
Ken Taylor

Bro'r
Llynnoedd

Plaid Cymru

Cyng.
Pip O'Neill

Tref Cybi

Llafur Cymru

Cyng.
Paul Ellis

Canolbarth
Môn

Annibynwyr
Môn

Cyng.
John Ifan
Jones

Bro
Aberffraw

Plaid Cymru

Aelodau Cyfetholedig

Mr John Tierney

Yn cynrychioli: Yr Eglwys Gatholig Rufeinig

Mrs Wenda Owen

Yn cynrychioli: Yr Eglwys yng Nghymru

Mrs Gillian Thompson

Yn cynrychioli: Rhiant Lywodraethwr – Sector
Ysgolion Cynradd

Sedd Wag: Rhiant Lywodraethwr – Sector
Ysgolion Uwchradd ac ADY

Gall ein pwyllgorau sgrwtini gyflawni eu gwaith mewn un o'r ffyrdd canlynol:

- Ystyried pwnc mewn cyfarfod ffurfiol
- Ystyried pwnc yn fwy manwl trwy sefydlu panel canlyniad sgrwtini NEU
- Cynnal sesiynau anffurfiol ar faes polisi penodol.

Unwaith eto yn ystod 2024/25, roedd y pwyllgorau sgrwtini yn ymwybodol o'r angen i geisio canolbwyntio eu gwaith ar ganlyniadau a gweithredu o fewn fframwaith Archwilio Cymru o nodweddion a chanlyniadau sgrwtini a throsolwg effeithiol mewn llywodraeth leol⁴

- Canlyniadau Gwell
- Penderfyniadau Gwell
- Craffu'n Well

Galw penderfyniadau i mewn: Gall pwyllgorau sgrwtini "alw i mewn" penderfyniad a wnaed gan y Pwyllgor Gwaith, Aelod Portffolio neu swyddog sydd wedi cael pwerau dirprwyedig gan y Pwyllgor Gwaith i wneud penderfyniad penodol. Nid yw'r pwyllgorau sgrwtini ond yn galw penderfyniad i mewn pan mae rheswm da dros wneud hynny (drwy Brawf Arwyddocâd), ac ni chafodd yr un penderfyniad ei alw i mewn yn ystod 2024/25.

⁴ Craffu Da? Cwestiwn Da!, Swyddfa Archwilio Cymru, 2014

ATODIAD 3

GWELEDIGAETH AR GYFER CYFLAWNI SGRIWTINI EFFEITHIOL O FEWN Y CYNGOR

Ein Gweledigaeth

- ✓ Nod Sgriwtini ar Ynys Môn yw sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer dinasyddion a chymunedau ac ychwanegu at effeithiolrwydd yr Awdurdod Lleol drwy gynorthwyo i wneud gwasanaethau cyhoeddus yn fwy tryloyw, cynhwysol, atebol a chost effeithiol.

Ein Hegwyddorion

- ✓ Mae sgriwtini'n creu awyrgylch o gydymddiriedaeth, cydweithio a rhannu cyfrifoldebau er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau ar gyfer cymunedau lleol ar Ynys Môn
- ✓ Mae Aelodau Sgriwtini yn cyflawni eu swyddogaethau cefnogi a herio mewn ffordd anwleidyddol
- ✓ Mae gweithgarwch Sgriwtini'n ehangu'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer gwneud penderfyniadau a chyflwyno rhaglenni trawsnewid trwy gyflwyno barn ynglŷn â sut mae cymunedau lleol yn debygol o ymateb i gynigion.
- ✓ Mae Aelodau Sgriwtini yn helpu i sicrhau fod dull strategol, tymor hir yn cael ei ddilyn pan fydd strategaethau gwasanaeth sylweddol yn cael eu hystyried, a hynny drwy gynnig her adeiladol wrth brofi rhagdybiaethau, edrych ar risgiau a herio sut mae adnoddau'n cael eu blaenoriaethu.

Ein Gwerthoedd

Mae Sgriwtini ar Ynys Môn...

- ✓ Yn edrych ymlaen ac yn edrych tuag allan, ac mae'n rhagweithiol (yn hytrach nag yn fewnol ac ymatebol)
- ✓ Â rôl yn nhrefniadau llywodraethu a gwella'r Cyngor sydd wedi'i diffinio'n glir ac yn cael ei gwerthfawrogi.
- ✓ Yn anwleidyddol ac mae'n cynnwys amrediad eang o dystiolaeth a safbwyntiau, gan gynnwys safbwyntiau partneriaid strategol, rheoleiddwyr a'r cyhoedd.
- ✓ Yn cael ei arwain gan Aelodau Etholedig sydd derbyn y cyfleoedd hyfforddi a datblygu sydd eu hangen arnynt er mwyn cyflawni eu rôl yn effeithiol.
- ✓ Yn derbyn cefnogaeth effeithiol gan Dîm Arweinyddiaeth y Cyngor sy'n sicrhau bod y wybodaeth a ddarperir ar gyfer Sgriwtini o ansawdd uchel ac ar gael yn amserol a chyson.

- ✓ Yn ystyried pryderon a fynegir yn y wardiau wrth reoli ei flaen raglen waith, ond heb fod yn blwyfol.
- ✓ Yn cael ei gynllunio'n dda, ei gadeirio'n effeithiol ac mae'n gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael iddo.
- ✓ Yn cael ei gydnabod gan y Pwyllgor Gwaith a'r Tîm Arweinyddiaeth fel dull pwysig o eiddo'r Cyngor ar gyfer ymgysylltu â chymunedau a chynnwys dinasyddion yn well mewn perthynas â llywodraethiant.
- ✓ Yn datblygu ymddiriedaeth a pherthynas gadarnhaol gydag amrywiaeth eang o randdeiliaid mewnol ac allanol.

PROTOCOL SGRIWTINI

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae sgrwtini yn elfen allweddol wrth ddal i gyfrif, mewn ffordd gadarnhaol ac adeiladol, gwaith y rheiny sy'n gwneud penderfyniadau'r Cyngor (y Pwyllgor Gwaith a swyddogion) a sefydliadau partner er mwyn cynorthwyo'r Cyngor i wireddu ei weledigaeth a nodir yng Nghynllun y Cyngor 2023-2028⁵ a gwneud penderfyniadau gwell. Mae sgrwtini yn cynorthwyo gwasanaethau i gynnal safonau gwasanaeth uchel a'u llywio tuag at wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.
- 1.2 Mae'r Protocol hwn yn berthnasol i holl Aelodau Sgrwtini, holl Aelodau'r Pwyllgor Gwaith a Swyddogion y Cyngor sy'n cefnogi ac yn ymwneud â'r swyddogaeth Sgrwtini.

2. Nodau

- 2.1 Nod y Protocol hwn yw:
- eglwro'r berthynas rhwng y Pwyllgor Gwaith a Phwyllgorau Sgrwtini
 - sicrhau bod busnes yn mynd rhagddo'n esmwyth
 - cynnal cysylltiadau effeithiol rhwng Aelodau Sgrwtini a'r Pwyllgor Gwaith a swyddogion y Cyngor
 - Hyrwyddo rôl effeithiol ar gyfer Sgrwtini a meithrin perthynas weithio dda rhwng Pwyllgorau Sgrwtini a'r Pwyllgor Gwaith a swyddogion y Cyngor, gan sicrhau fod Sgrwtini'n gwneud cyfraniad gwerthfawr tuag at redeg y Cyngor yn effeithiol, yn ogystal ag ychwanegu gwerth.

3. Dal y Pwyllgor Gwaith i Gyfrif

- 3.1 Rôl Sgrwtini yw dal y Pwyllgor Gwaith i gyfrif trwy:
- Ystyried penderfyniadau a wneir gan y Pwyllgor Gwaith, yn unigol ac ar y cyd, ac eitemau ar y Flaen Raglen Waith trwy gyfrwng cyfarfodydd sgrwtini ffurfiol
 - Adolygu perfformiad gwasanaethau a pherfformiad yn erbyn polisïau a thargedau
 - Bod yn barod i ofyn cwestiynau craff a threiddgar sy'n cynnig her adeiladol ac sy'n berthnasol i'r materion sy'n cael eu craffu
 - Bod yn gadarnhaol a pharchus yn eu trafodaethau ag Aelodau'r Pwyllgor Gwaith
 - Cynrychioli llais y cyhoedd
 - Gwranddo ar yr ymatebion a gyflwynwyd a chynorthwyo'r Pwyllgor Gwaith i nodi meysydd i'w hystyried a'u gwella ymhellach
 - Mae Aelodau Sgrwtini yn anwleidyddol yn y modd y maent yn cyflawni eu swyddogaethau cefnogi a herio

⁴Cynllun y Cyngor: 2023-2028

3.2 Mewn ymateb i hynny, bydd Aelodau'r Pwyllgor Gwaith yn:

- Barod i fod yn agored, yn onest ac i fynd ati i ymateb i her gadarnhaol
- Gwerthfawrogi pwysigrwydd Sgriwtini
- Cefnogi prosesau sgriwtini a gwahodd a cheisio barn gan Aelodau Sgriwtini ar benderfyniadau fydd yn cael eu gwneud, lle bo hynny'n briodol
- Cyfrannu'n gadarnhaol mewn cyfarfodydd sgriwtini
- Mynychu cyfarfodydd pan fyddant yn derbyn gwahoddiad, er mwyn ateb cwestiynau a chyflwyno gwybodaeth.

4. Atebolrwydd y Pwyllgor Gwaith

4.1 Gan adeiladu ar barodrwydd y Pwyllgor Gwaith i ymgysylltu â Sgriwtini, gwella atebolrwydd a thryloywder ymhellach trwy fynd ati i amlygu'n well eu bod yn dal Aelodau Portffolio, yn hytrach na swyddogion, i gyfrif trwy:

- Sicrhau trefniadau eistedd "Pwyllgor Dethol" yn yr ystafell bwyllgor trwy gadw Aelodau Portffolio ac Aelodau Sgriwtini ar wahân, yn ogystal â Swyddogion y Cyngor
- Dylai Aelodau Portffolio gael eu briffio gan y Cyfarwyddwr neu'r Pennaeth Gwasanaeth arweiniol perthnasol cyn bob cyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini
- Dylai cyflwyniadau agoriadol gan Aelodau Portffolio fod yn gryno er mwyn caniatáu cymaint â phosib o amser i Aelodau Sgriwtini ofyn cwestiynau
- Mewn cyfarfodydd, dylid gofyn cwestiynau i'r Aelod Portffolio ymateb iddynt yn y lle cyntaf, gyda Phrif Swyddogion yn cynorthwyo i ymateb i gwestiynau ategol yn ôl y gofyn
- Dylai adroddiadau Pwyllgor Sgriwtini gael eu cyhoeddi yn enw'r Aelod Portffolio perthnasol
- Bydd y trefniadau'n amrywio pan fydd cyrff allanol yn mynychu, yn ddibynnol ar rôl y Cyngor.

5. Blaen Raglen Waith Sgriwtini

5.1 Ar ddechrau pob blwyddyn ddinesig, bydd y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgriwtini yn awgrymu pynciau, gan ddefnyddio'r Prawf Arwyddocâd Sgriwtini, er mwyn nodi nifer fechan o flaenoriaethau (yn gysylltiedig â Chynllun y Cyngor 2023-2028) i'w cynnwys yn y Flaen Raglen Waith Sgriwtini.

5.2 Bydd y flaen raglen waith Sgriwtini yn cael ei monitro a'i hadolygu o dro i dro trwy gydol y flwyddyn ddinesig gan y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Sgriwtini.

5.3 Bydd fersiwn ddiweddaraf y flaen raglen waith Sgriwtini'n cael ei chynnwys ar raglen bob cyfarfod Pwyllgor fel eitem er gwybodaeth yn unig.

6. Ymddygiad, Gwerthoedd a Diwylliant

6.1 Ynghyd â'r Cod Ymddygiad i Aelodau⁶ a Chynllun y Cyngor⁷, bydd Aelodau Sgriwtini ac Aelodau'r Pwyllgor Gwaith yn cytuno i weithredu'n unol â'r gwerthoedd a'r ymddygiadau canlynol:

⁶ Paragraff 5.1: Cod Ymddygiad i Aelodau - Cyfansoddiad y Cyngor

⁷ Gwerthoedd ac Egwyddorion Cyffredinol Cynllun y Cyngor 2023-2028

- Cyfathrebu'n effeithiol drwy ofyn cwestiynau penodol ar y pwnc sy'n cael ei graffu
- Ymrwymo i baratoi cyn cyfarfodydd er mwyn gofyn cwestiynau treiddgar
- Meithrin awyrgylch o ymddiriedaeth, gonestrwydd, uniondeb a bod yn agored
- Bod yn gadarnhaol a pharchus wrth ymwneud â'i gilydd
- Rheoli unrhyw feysydd y ceir anghytuno yn eu cylch mewn ffordd adeiladol a phroffesiynol
- Cydweithio a gweithio mewn ffyrdd sy'n hyrwyddo'r Cyngor a'r Ynys
- Bod yn anwleidyddol a chynnwys amrediad eang o dystiolaeth a safbwyntiau.

6.2 Yn unol â'r Cod Ymddygiad i Swyddogion, bydd Swyddogion yn cytuno i weithredu'n unol â'r gwerthoedd a'r ymddygiadau canlynol:

- Cydymffurfio â pholisïau'n ymwneud â materion cydraddoldeb
- Ni ddylent ganiatáu i'w diddordebau preifat wrthdaro â'u dyletswydd gyhoeddus
- Trin pawb â pharch
- Bod yn gadarnhaol a chroesawu dysgu a datblygu

6.3 Bydd Swyddogion ac Aelodau'n cytuno i weithio gyda'i gilydd yn unol â'r Protocol ar gyfer y berthynas rhwng Aelodau a Swyddogion trwy arddel y gwerthoedd a'r ymddygiadau canlynol:

- Meithrin hyder ac ymddiriedaeth yn y naill a'r llall
- Cydnabod, a pharchu, rolau a chyfrifoldebau'r naill a'r llall
- Parchu amser rhydd y naill a'r llall (h.y. amser nad yw'n amser y Cyngor).

7. Ymateb ac Argymhellion

7.1 Bydd argymhellion Sgriwtini yn glir a rhesymegol a bydd y canlyniadau'n canolbwyntio ar gefnogi ymateb a monitro a chynorthwyo i dystiolaethu effaith sgriwtini ar fusnes y Cyngor:

- Dylai argymhellion fod yn rhai SMART (penodol, mesuradwy, cyraeddadwy, realistig ac amserol).
- Bydd y Pwyllgor Gwaith yn rhoi ystyriaeth briodol i argymhellion a safbwyntiau sgriwtini
- Yn y Pwyllgor Sgriwtini, bydd Aelodau'n gwneud cynigion ar faterion sydd wedi'u rhaglennu i gael eu hystyried mewn cyfarfod ffurfiol o'r Pwyllgor Gwaith. Yng nghyfarfod y Pwyllgor Gwaith, bydd Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini yn cyflwyno argymhellion y Pwyllgor a bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried yr argymhellion hynny wrth wneud eu penderfyniadau ffurfiol
- Bydd ymatebion yn cynnwys esboniad dros beidio â derbyn unrhyw argymhellion
- Bydd y Cadeirydd Sgriwtini perthnasol yn bresennol yn y Pwyllgor Gwaith er mwyn cyflwyno adborth o'i Bwyllgor ar faterion perthnasol
- Bydd pwyllgorau Sgriwtini yn cofnodi argymhellion ac ymatebion er mwyn eu monitro'n barhaus.

8. Galw i Mewn

8.1 Gall sgriwtini arfer yr hawl i alw i mewn, i'w hailystyried, penderfyniadau (o fewn ei gyfrifoldebau) y mae'r Pwyllgor Gwaith (neu aelod o'r Pwyllgor Gwaith) wedi eu gwneud

ond nad ydynt wedi cael eu gweithredu eto, fel y nodir yn y Cyfansoddiad. Mae hyn yn caniatáu i aelodau Sgriwtini ystyried a yw'r penderfyniad yn addas. Gallant argymhell bod Penderfyniad y Pwyllgor gwaith yn sefyll. Gallant argymhell bod y Pwyllgor Gwaith yn ailystyried eu penderfyniad neu gallant gyfeirio penderfyniad y Pwyllgor Gwaith at y Cyngor llawn.

- 8.2 Hyd yn oed oes yw'r Cyngor yn gwrthwynebu penderfyniad y Pwyllgor Gwaith, nid oes ganddo unrhyw bŵer i roi feto ar benderfyniad y Pwyllgor Gwaith, na'i newid, oni bai ei fod yn groes i'r Gyllideb a osodwyd gan y Cyngor, neu bolisi/strategaeth allweddol a luniwyd gan y Cyngor llawn (mater a gadwyd yn ôl).
- 8.3 Os oedd mater a gyfeiriwyd at y Cyngor llawn yn un yr oedd gan y Pwyllgor Gwaith awdurdod drosto, yna, er na all y Cyngor newid neu roi feto ar y penderfyniad, gall gyfeirio'r mater yn ôl at y Pwyllgor Gwaith gydag argymhellion. Os nad yw'r Cyngor yn gwrthwynebu penderfyniad a wnaethpwyd gan y Pwyllgor Gwaith, yna nid oes angen camau pellach a bydd y penderfyniad yn dod i rym yn unol â'r Cyfansoddiad.
- 8.4 Ni fydd y trefniadau galw i mewn a nodir yn y Cyfansoddiad yn berthnasol os yw penderfyniad y Pwyllgor Gwaith yn un brys. Bydd penderfyniad yn un brys os byddai unrhyw oedi sy'n debygol o gael ei achosi gan y broses galw i mewn yn niweidio buddiannau'r Cyngor neu'r cyhoedd yn ddifrifol. Os argymhellir y dylai'r Pwyllgor Gwaith atal yr hawl i alw i mewn, yna mae'n rhaid i Gadeirydd y Cyngor gytuno ar hynny ymlaen llaw.
- 8.5 Bydd gweithredu'r darpariaethau'n gysylltiedig â galw i mewn a materion brys yn cael ei fonitro'n flynyddol, a bydd y Pennaeth Democratiaeth yn cyflwyno adroddiad i'r Cyngor fydd yn cynnwys unrhyw gynigion ar gyfer eu hadolygu os bydd angen.

9. Cynnal y Protocol

- 9.1 Bydd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro a'r Pennaeth Democratiaeth yn gyfrifol am oruchwylio cydymffurfiaeth â'r Protocol Pwyllgor Gwaith/Sgriwtini a ddylai gael ei ddefnyddio gan Aelodau i gefnogi'r nod ehangach o gefnogi a hyrwyddo diwylliant o graffu. Bydd llwyddiant y protocol yn cael ei benderfynu gan:
- Gydabyddiaeth o werth sgriwtini
 - Cofnod clir o her adeiladol
 - Proses agored ac atebol ar gyfer gwneud penderfyniadau.
- 9.2 Cyflwynir Adroddiad Blynyddol Sgriwtini i'r Cyngor llawn bob blwyddyn gyda'r bwriad o ddangos effaith Sgriwtini ac effeithiolrwydd y Protocol.

Troednodyn

Trefniadau eistedd ar gyfer pwyllgorau sgriwtini - bydd y gwahaniaeth rhwng aelodau pwyllgor (a swyddogion sydd fel arfer yn cynorthwyo aelodau'r pwyllgor), cynghorwyr eraill a swyddogion eraill yn cael ei ddangos yn glir er mwyn cynorthwyo'r cyhoedd.

FERSIWN DERFYNOL

05/02/2025